

การประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์

Cyberbullying

ธวัชชัย ดวงไทย^{1,*} และ สาวิตรี พรหมสิทธิ์²Thawatchai Doungthai^{1,*} and Sawitree Promsiti²

Received 14 May 2022

Revised 12 June 2022

Accepted 23 June 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้เขียนขึ้นเพื่อนำเสนอองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างมากโดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ซึ่งเริ่มต้นจากการกลั่นแกล้งทางวาจา ไปสู่ทางร่างกายและเมื่อสื่อสังคมเกิดขึ้นจึงทำให้เกิดการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ซึ่งมีความร้ายแรงมาก เพราะสื่อดังกล่าวสามารถส่งต่อข้อมูลได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจของผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง จนอาจนำไปสู่ภาวะโรคซึมเศร้าและฆ่าตัวตาย แต่สื่อสังคมสามารถสร้างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ เพื่อเปลี่ยนแปลงค่านิยมต่าง ๆ ได้ โดยเฉพาะปัญหาการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ซึ่งผู้ถูกประทุษร้ายจะใช้สื่อสังคม ในการทำกิจกรรมรณรงค์เพื่อกระตุ้นให้ผู้คนในสังคมเกิดความตระหนักต่อปัญหา ซึ่งควรมีการวางแผนการรณรงค์ และมีการใช้ผู้นำทางความคิดในการสื่อสาร ทางด้านแนวทางการแก้ไขปัญหการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนควรประสานความร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา สถาบันการศึกษาควรมีรายวิชา ที่ให้ความรู้และสอนให้ผู้เรียนมีคุณธรรมเพื่อลดปัญหาการกลั่นแกล้งผู้อื่น ทางด้านกฎหมายควรมีกระบวนการ ในการตรวจสอบและจับกุมผู้ที่กระทำความผิด ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดควรสังเกตพฤติกรรม ให้คำปรึกษา และให้กำลังใจ ด้านผู้ถูกประทุษร้ายต้องรู้จักคิดวิเคราะห์ต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและมีความเข้มแข็งในการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ : การประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์, ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่, สื่อสังคม

¹ ศศ.ม. สาขาการสื่อสารศึกษา คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2556), ปัจจุบันเป็น อาจารย์ประจำ โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ (การสื่อสารสื่อใหม่) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Master of Arts. Communication Study Chiang Mai University (2013), Currently a Lecturer in Communication Program (New Media Communication Communication), Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University.

*Corresponding author, e-mail : thawatchai_2525@hotmail.com

² ว.ม. สาขาการจัดการการสื่อสารองค์กร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2559), ปัจจุบันเป็น อาจารย์ประจำ โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ (ดิจิทัลมัลติมีเดีย) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

M.A. Corporate Communication Management Thammasat University (2016), Currently a Lecturer in Communication Program (Digital Multimedia), Faculty of Management Science, Chiang Rai Rajabhat University.

Abstract

The objective of this article is to illustrate the knowledge about the cyberbullying situations which hugely affects Thai society, especially the youth. The cyberbullying is included with the verbal, and the physical harm. When the social media emerged, the cyberbullying then extremely crucial because the media can be immensely and rapidly widespread. These incidents could lead the victims to the depression and the suicide. On the other hand, social media can also be used as a tool of new social movement to change the social values, especially cyberbullying problems. Those who are victims of the online harassment are able to use social media to campaign for social awareness. However, they should plan the campaigns and use the opinions leaders to communicate the campaign.

To prevent people from cyberbullying, it is necessary to collaborate with the government sector, the public sector and the private sector. For example, the educational institutions should provide the subjects focusing on moral and ethic encouragement in order to reduce cyberbullying. Law enforcement should be conducted more seriously for those who treat other people terribly. Moreover, families and friends ought to closely observe the irregular behavior and give advices appropriately. The most important matter is that people who are bullied on social media should have critical thinking skills to survive.

Keywords : Cyberbullying, New social movement, Social Media

บทนำ

บทความนี้มุ่งนำเสนอองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ ซึ่งมีประเด็นในการนำเสนอ ได้แก่ ความเป็นมาของการกลั่นแกล้งกันของมนุษย์ที่มีต่อมนุษย์ซึ่งมีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานและน่าสนใจและประวัติการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ และความหมายของการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ รวมถึงสถานการณ์การกลั่นแกล้งกันบนโลกแห่งความเป็นจริงและการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ของประเทศไทย ซึ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ตามความนิยมใช้สื่อโซเชียลและจำนวนสื่อโซเชียลที่มีมากขึ้น กรณีศึกษาการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ของประเทศไทยและต่างประเทศ อีกทั้งความหมายการเคลื่อนไหวทางสังคมและการสร้างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ได้เป็นอย่างดี และแนวทางแก้ไขปัญหาการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์

การกลั่นแกล้งกัน เช่น การชกต่อย การตบตี การข่มขู่ การนินทา ฯลฯ ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่น่ารังเกียจและไม่มีใครอยากให้เกิดเหตุการณ์เหล่านี้ขึ้นกับตนเอง พฤติกรรมดังกล่าวมักเกิดขึ้นในช่วงวัยเรียนและวัยทำงาน และมีโอกาสเกิดขึ้นซ้ำๆ หรืออาจมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีกในวงเวลาใกล้เคียงกัน โดยเด็กและเยาวชนไทยส่วนใหญ่ถูกรังแกภายในสถานศึกษาจำนวนมาก จากสถิติของกรมสุขภาพจิต พบว่า พฤติกรรมการกลั่นแกล้งกันทางร่างกายของเด็กไทยอยู่ในลำดับที่ 2 ของโลก รองจากประเทศญี่ปุ่น (กองบรรณาธิการ THE STANDARD. ออนไลน์. 2564) การกลั่นแกล้งกันนี้ผู้ใหญ่มักมองว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศก้าวหน้าขึ้นทำให้การกลั่นแกล้งกันได้ขยายตัวผ่านโลกไซเบอร์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งมีความน่ากลัวเพิ่มมากขึ้นหลากหลายมิติ

เนื่องจากโลกโซเชียลสามารถส่งต่อข้อมูลไปยังบุคคลอื่นได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ส่งผลกระทบทางจิตใจต่อผู้ถูกลั่นแกล้งอย่างร้ายแรงจนอาจนำไปสู่ภาวะโรคซึมเศร้าอันเป็นปัญหาทางจิตและการฆ่าตัวตายขึ้น โดยปัญหาเหล่านี้กำลังกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่เพิ่มจำนวนและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ ในปัจจุบันประเทศไทยมีการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลในลำดับที่ 5 ของโลก (กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. ออนไลน์. 2563)

ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลส่งผลกระทบต่อผู้คนในสังคมไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นการถูกเรียกด้วยถ้อยคำหยาบคาย ตำหนิ ให้อาย ใส่ความ การถูกกีดกันออกจากกลุ่ม การถูกตัดต่อภาพหรือคลิปวิดีโอให้เสื่อมเสีย ฯลฯ ผ่านสื่อโซเชียล โดยผู้ที่ประทุษร้ายอาจเปิดเผยตัวตนหรือปิดบังตัวตนก็ได้ ซึ่งในปัจจุบันมักจะมีการแสดงความคิดเห็นเชิงลบต่อผู้อื่นที่มีความแตกต่างกับตนหรือมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ เช่น รูปลักษณ์ เชื้อชาติ เพศสภาพ ศาสนา เป็นต้น ซึ่งผู้ที่ถูกประทุษร้ายอาจไม่สามารถรับมือกับปัญหาดังกล่าวได้จนนำไปสู่ภาวะโรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตาย ดังนั้น ผู้เขียนขอเสนอแนวทางเพื่อนำไปใช้แก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมที่น่าอยู่มากขึ้น อีกทั้งสื่อโซเชียลสามารถสร้างขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลได้เป็นอย่างดี

การกลั่นแกล้งในอดีตสู่การประทุษร้ายบนโลกโซเชียล

จากประวัติศาสตร์มนุษย์มีการใช้มาตรการ “สร้างความอับอายต่อสาธารณะ” (Public Humiliation) เพื่อประจานการกระทำความผิดของบุคคลที่ทำผิดกฎระเบียบหรือทำลายจารีตประเพณีของสังคมอย่างมาก เนื่องจากมนุษย์รู้ว่าความเจ็บปวดจากความละอายมีประสิทธิภาพมากกว่าการลงโทษ นักจิตวิทยาท่านหนึ่งกล่าวว่า “ความละอาย คือ อารมณ์ที่รุนแรงที่สุดเท่าที่มนุษย์พึงมี” ในยุคก่อนประวัติศาสตร์ชุมชนแถบเมดิเตอร์เรเนียนหากเกิดเหตุการณ์คนชู้ฝ้ายชายจะถูกถอนขนเพชราเพื่อให้เกิดอับอายส่วนฝ่ายหญิงจะถูกประทุษร้ายหรือโกนผม ในยุคกลางผู้ต้องหาที่กระทำความผิดจะต้องถูกสวมหมวกกรวยสูงในระหว่างการไต่สวนความผิด หรือชาวียจะถูกติดตราดาวเหลือง (Yellow badge) เพื่อคัดแยกเชื้อชาติจากพรรคนาซี หรือแม้กระทั่งราชวงศ์สยามในอดีตมีการขังประจานเจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์และครอบครัวเพื่อให้ประชาชนทำการสาปแช่งแบบใกล้ชิดเพื่อกำราบในข้อหากบฏ ต่อมาในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ ซูซาน สเวลเลอร์ (Susan Swearer) นักจิตวิทยาเด็กได้ทำการศึกษากการกลั่นแกล้งกันและการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลภายในโรงเรียน จากประสบการณ์การทำงานทำให้เขาเริ่มเข้าใจกลไกของการกลั่นแกล้งกันของเด็กภายในโรงเรียนมากขึ้น ซึ่งในปี พ.ศ. 2540 ประเทศสหรัฐอเมริกา มีเพียง 4 รัฐเท่านั้น ที่มีกฎหมายสำหรับจัดการกับกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมชอบแกล้งแหย่ผู้อื่นบนโลกอินเทอร์เน็ต (Internet Troll) ซึ่งเหตุการณ์สำคัญที่สะท้อนขบวนการนี้และทำให้ผู้คนทั่วโลกต่างเห็นถึงความร้ายกาจของการกลั่นแกล้งกันภายในโรงเรียน คือ เหตุการณ์กราดยิงภายในโรงเรียนไฮสคูลโคลัมไบน์ (Columbine High School Massacre) โดยนาย ก. และนาย ข. (นามสมมติ) ได้ฆาตกรรมเพื่อนด้วยอาวุธปืนจนมีผู้เสียชีวิตมากถึง 13 คน และบาดเจ็บกว่า 24 คน ซึ่งนักเรียนทั้งคู่เป็นนักเรียนธรรมดาจากครอบครัวชนชั้นกลางและไม่ใช่เด็กนักเรียนที่มีชื่อเสียง (Unpopular) ในหมู่เพื่อน ซึ่งพวกเขามักจะถูกตัวในห้องพักคอมพิวเตอร์ทั้งวัน ทำให้พวกเขามักถูกลั่นแกล้งภายในโรงเรียนอยู่บ่อยครั้ง ปัจจุบันการกลั่นแกล้งกันได้มีเครื่องมืออย่างสื่อสังคม (Social media) เข้ามาเป็นเครื่องมือในการประทุษร้าย นักจิตวิทยาจึงได้พยายามหาคำตอบเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวที่เปลี่ยนเวทีการกลั่นแกล้งจากสนามหญ้ามาสู่โลกโซเชียล วิธีแห่งการกลั่นแกล้ง (Bullying) คือ ความไม่เท่าเทียมของอำนาจ ความแข็งแกร่งที่เล่นงานความอ่อนแอที่เกิดขึ้นได้ในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ความรุนแรงโดยตรงด้วยกำลัง การใช้คำหยาบคาย

ดูหมิ่น หรือจัดการด้วยความสัมพันธ์โดยการปล่อยข่าวลือ เหยียดหยามรสนิยม การพูดถึงปมหลังในทางที่ไม่ดี หรือการขับไล่ออกจากสังคมนั้นๆ ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 มหาวิทยาลัยน็อตติงแฮม (Nottingham) และ มหาวิทยาลัยเชฟฟิลด์ (Sheffield) ในประเทศอังกฤษ ได้ทำการศึกษาในประเด็นการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ พบว่า กลุ่มตัวอย่าง 8 ใน 10 คน มีประสบการณ์การถูกประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา และ วยทำงานไม่กล้ารายงานต่อผู้บังคับบัญชาว่าตนเองถูกประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์เพียงเพราะกลัวสูญเสียตำแหน่งหน้าที่จึงยอมให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวต่อไปเรื่อยๆ จนลาออกหากทนต่อสถานการณ์นั้นๆ ไม่ไหว (ธนศ รัตนกุล. ออนไลน์. 2559)

ผู้เขียนจึงขอยินยอม การกลั่นแกล้ง คือ การแสดงอำนาจของ “ผู้ใช้อำนาจ” ต่อ “ผู้ถูกใช้อำนาจ” ซึ่งผู้ใช้อำนาจจะสร้างกฎ ระเบียบ หรือแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุนแรงเพื่อควบคุมให้ผู้ถูกใช้อำนาจเกิดความรู้สึกกละอายใจ แตกต่าง โดดเดี่ยว แยกแยะ จากสังคมที่พวกเขาอยู่อาศัยหากผู้ถูกใช้อำนาจถูกระบุว่ากระทำความผิดดังตัวอย่างข้างต้น เช่น การโกณผมฝ่ายหญิงหากมีการคบชู้ การสวมหมวกกรวยสูงเพื่อให้รู้ว่าเป็นผู้ต้องหา เนื่องจากผู้ใช้อำนาจรู้ดีว่าความรู้สึกทางด้านจิตใจจะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงมากกว่าความรู้สึกทางด้านร่างกาย

ความหมายและประเภทของการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์

พจนานุกรม ศัพท์นิเทศศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า การประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ คือ การข่มเหงรังแกซ้ำแล้วซ้ำอีกด้วยภาพหรือข้อความผ่านสื่อโซเชียล (online media) ที่สร้างความอับอายและเจ็บปวดแก่ผู้ตกเป็นเหยื่อ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2563)

ทางด้าน ฤทัยชนนี สิทธิชัย กล่าวว่า การประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ เป็นลักษณะของการข่มขู่และล่วงละเมิดผู้อื่น โดยการนิทาหรือด่าทอ การหมิ่นประมาท การแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ การนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผยและการลบหรือบล็อกผู้อื่นที่ไม่ชอบออกจากกลุ่มโดยการนำเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์การสื่อสารที่ทันสมัย เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ โดยผ่านการใช้อินเทอร์เน็ตหรือผ่านโปรแกรมประยุกต์หรือซอฟต์แวร์ แอปพลิเคชันต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันมาเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับรังแกผู้อื่นบนโลกไซเบอร์ (ฤทัยชนนี สิทธิชัย. 2562)

ในส่วน ลักษมี คงลาภ และคณะ ได้กล่าวว่า การประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ หมายถึง การกลั่นแกล้งรังแก หรือคุกคามโดยเจตนาผ่านสื่อโซเชียล เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต ฯลฯ โดยผู้ที่กลั่นแกล้งจะส่งข้อความหรือรูปภาพผ่าน SMS กล่องข้อความ และแอปพลิเคชัน หรือส่งผ่านสื่อสังคม กระดานสนทนา หรือเกมออนไลน์ที่ผู้ใช้สามารถเปิดดู มีส่วนร่วมหรือแบ่งปันเนื้อหาได้ (Share) การกลั่นแกล้งลักษณะนี้มักกระทำซ้ำ ๆ ไปยังเหยื่อหรือผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง โดยผู้รังแกจะเปิดเผยหรือปิดบังตัวตนก็ได้ วิธีการ คือ การส่งโพสต์ (Post) หรือแบ่งปันข้อมูลด้านลบ เป็นข้อมูลเท็จ หยาบคาย และทำร้ายจิตใจผู้อื่น ซึ่งอาจรวมถึงการแบ่งปันข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นโดยมีเจตนาเพื่อที่จะทำให้เจ้าตัวอับอายหรือทำลายชื่อเสียง บางครั้งอาจไปถึงระดับที่ผิดกฎหมายหรือเป็นอาชญากรรมได้ ซึ่งการปฏิบัติต่อผู้อื่นโดยไม่เจตนาหรือไม่สุภาพเพียงครั้งเดียวไม่อาจถือว่าเป็นการกลั่นแกล้งได้ เนื่องจากคุณลักษณะสำคัญของการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ คือ การกระทำที่จงใจและกระทำต่อผู้ถูกกระทำซ้ำ ๆ หลายครั้ง (ลักษมี คงลาภ และคณะ. 2561)

สตอม และสตรอม (Stom & Strom) ได้ให้ความหมายของการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ คือ การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อคุกคามหรือทำร้ายผู้อื่นผ่านช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เช่น อีเมล โทรศัพท์มือถือ (Mobile Phone) ข้อความโต้ตอบแบบทันที (Instant Message: IM) ข้อความสั้น (SMS) และห้องสนทนาออนไลน์ เพื่อให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง หวาดกลัว และรู้สึกสิ้นหวัง (Stom & Strom. 2548 อ้างถึงใน สุริยา ลิ้มสกุล. 2562)

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ หมายถึง การใช้สื่อไซเบอร์ เช่น Facebook, Twitter, Line ฯลฯ เพื่อทำร้ายจิตใจผู้อื่นผ่านการสื่อสารทางข้อความ รูปภาพ คลิปวิดีโอ เช่น การนินทา ตำหนิ ประมาท การแอบอ้างชื่อผู้อื่นในด้านลบ การนำความลับที่เป็นข้อมูลส่วนตัว หรือข้อมูลของผู้อื่นไปเปิดเผย การลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่มสื่อสังคม ซึ่งสื่อดังกล่าวสามารถแบ่งปันข้อมูลไปให้ผู้อื่นได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วทำให้สร้างความอับอายและเจ็บปวดแก่ผู้ถูกประทุษร้าย

นักวิชาการ และนักวิจัยได้กล่าวถึงประเภทของพฤติกรรมของการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ไว้ อย่างหลากหลาย (Nancy Willard. 2549 อ้างถึงใน พรชนก ดาวประดับ. 2560; Kaspersky Lab. 2558 อ้างถึงใน นภาพรณ อาษาเพชร. 2560; ญัฐกานต์ จันทศิริพุทธร. 2560. ; สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน. ออนไลน์. 2562) ซึ่งผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลได้ ดังนี้

1. Flaming การใช้ภาษาที่รุนแรงหรือหยาบคาย เช่น การถูกเพื่อบ่นด้วยคำหยาบคายบนแอปพลิเคชันไลน์ (Line)
2. Denigration การเผยแพร่ข้อมูลที่จัดทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย อับอาย หรือกลายเป็นตัวตลก เช่น ถูกเพื่อนประจานว่าเป็นคนเลวบนสื่อเฟซบุ๊ก (Facebook) การถูกประจานว่าเป็นเมียน้อย อ้วน ไม่สวย ฯลฯ
3. Exclusion การกีดกันผู้อื่นออกจากกลุ่ม เช่น การถูกเพื่อบล็อกออกจากกลุ่มบนสื่อเฟซบุ๊ก การถูกเพื่อนปิดกั้น (Block) ไม่ให้เข้ากลุ่มบนแอปพลิเคชันไลน์
4. Outing การนำข้อมูลส่วนตัว หรือความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ เช่น การถูกเพื่อนล้อเลียนเรื่องชาติกำเนิดบนสื่อเฟซบุ๊ก การถูกแฟนเก่านำรูปภาพไปเปลี่ยนไปนำเสนอบนสื่อทวิตเตอร์ (Twitter)
5. Trickery การใช้อุบายให้ผู้อื่นเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวแล้วนำไปแพร่กระจายต่อ เช่น การถูกแฟนเก่าหลอกให้ส่งรูปภาพไปเปลี่ยนแล้วนำไปเสนอต่อบนสื่ออินสตาแกรม (Instagram)
6. Impersonation การแอบอ้างชื่อหรือตัวตนของผู้อื่น เช่น การถูกเพื่อนแอบเข้าใช้งานสื่อเฟซบุ๊กแล้วส่งข้อความลามกอนาจารไปหาผู้อื่น
7. Fake profiles การสร้างบัญชีใช้งานปลอมเพื่อรังแกผู้อื่น เช่น การถูกผู้อื่นปลอมบัญชีข้อมูลส่วนตัว (Profile) ของสื่อเฟซบุ๊กเพื่อนำไปใช้งานทำร้ายผู้อื่น
8. Catfish การขโมยอัตลักษณ์ของผู้อื่น เช่น การถูกขโมยรูปภาพไปสร้างข้อมูลส่วนตัวบนสื่อเฟซบุ๊กเพื่อหลอกลวงเงินผู้อื่น
9. Harassment การก่อกวน คุกคาม ช่มชู้ผู้อื่นซ้ำๆ หลายครั้ง เช่น การมีข้อความส่งมาบนสื่อเฟซบุ๊กของคุณอย่างบ่อยครั้งเพื่อก่อกวนว่าหลงรักคุณ การมีข้อความส่งมาบนสื่อเฟซบุ๊กของคุณอย่างบ่อยครั้งเพื่อข่มขู่ว่าจะมาทำร้ายร่างกาย
10. Cyberstalking การคุกคาม ช่มชู้ อย่างจริงจัง และรุนแรงผ่านสื่อออนไลน์ เช่น ผู้กลั่นแกล้งข่มขู่ว่าจะทำให้เหยื่อเสียชื่อเสียงหรือจะทำร้ายร่างกาย การที่ผู้ใหญ่ส่งข้อความติดต่อเด็กผ่านสื่อเฟซบุ๊กเพื่อหวังที่จะทำอนาจาร

11. Video recording of assaults การถ่ายคลิปวิดีโอและนำไปเผยแพร่ลงบนอินเทอร์เน็ต

12. Sexting การส่งภาพสิ่งที่มีความล่อแหลมทางเพศ

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นถึงประเภทของพฤติกรรมการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ซึ่งมีรูปแบบที่หลากหลายอันจะสร้างผลกระทบต่อผู้ถูกระทุษร้ายในระดับที่แตกต่างกันตั้งแต่ระดับน้อยไปสู่ระดับมาก โดยผู้ประทุษร้ายมีเจตนาทำให้ผู้ที่ถูกระทุษร้ายเกิดความเสียหายต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวหรือเกิดความเสียหายต่อสภาพจิตใจ จากการศึกษาสถานการณ์การประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ของประเทศไทยที่ผ่านมาพบพฤติกรรมการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ที่หลากหลายซึ่งจะกล่าวในหัวข้อถัดไป

สถานการณ์การประทุษร้ายบนโลกแห่งความเป็นจริงและบนโลกไซเบอร์ของประเทศไทย

สถานการณ์การประทุษร้ายบนโลกแห่งความเป็นจริงและบนโลกไซเบอร์ของประเทศไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้อันทำให้ผู้เขียนมุ่งนำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประทุษร้ายในประเด็นต่าง ๆ จากหลากหลายกลุ่มตัวอย่างเพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสถานการณ์การประทุษร้ายบนโลกแห่งความเป็นจริงและบนโลกไซเบอร์ของประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้

ชาญวิทย์ พรนภดล ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ผลการศึกษาพบว่า เด็กไทยร้อยละ 80 มีประสบการณ์ถูกกลั่นแกล้งในชีวิตจริง โดยร้อยละ 66 เคยถูกกลั่นแกล้งอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ร้อยละ 12 ถูกกลั่นแกล้งทุกวัน ในขณะที่เด็กไทยร้อยละ 45 มีประสบการณ์เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งทางโลกออนไลน์อย่างน้อย 1 ครั้ง ซึ่งมากกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่นถึง 4 เท่า โดยรูปแบบที่ถูกกระทำมากที่สุด คือ การโดนล้อเลียนและการถูกตั้งฉายา ร้อยละ 79.4 การถูกเพิกเฉย/ไม่สนใจ ร้อยละ 54.4 คนอื่นไม่เคารพ ร้อยละ 46.8 การถูกปล่อยข่าวลือ การถูกนำรูปไปตัดต่อ ถูกข่มขู่ การถูกทำให้หวาดกลัว ตามลำดับ อีกทั้งเด็กจะเข้าไปปรึกษากลุ่มใดเมื่อถูกกลั่นแกล้ง พบว่า เพื่อน ร้อยละ 89.2 ผู้ปกครอง ร้อยละ 59 พี่น้อง ร้อยละ 41.2 และครูเป็นลำดับสุดท้าย ในส่วนผลที่ตามมาเมื่อเด็กถูกกลั่นแกล้งและไม่ได้รับการยอมรับจากเพื่อนฝูงจะมีอาการโดดเดี่ยว แยกตัวออกจากสังคม ไม่อยากไปโรงเรียน โดดเรียน หนีเรียน ขาดสมาธิ ผลการเรียนตกลง มีอาการซึมเศร้า ใช้สารเสพติด และอาจทำร้ายตัวเองหรือฆ่าตัวตายได้ (ชาญวิทย์ พรนภดล. ออนไลน์. 2561)

ทางด้าน ธาณี ชัยวัฒน์ ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมและการทดลองจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวถึงผลงานวิจัยเรื่อง การกลั่นแกล้งของเด็กนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า นักเรียนร้อยละ 91 เคยถูกกลั่นแกล้งในโรงเรียน ร้อยละ 88 เคยถูกกลั่นแกล้งทางวาจา ร้อยละ 64 ถูกกลั่นแกล้งทางร่างกาย และร้อยละ 30 ถูกกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ โดยการกลั่นแกล้งทางสังคมมีความสัมพันธ์สูงกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ทำให้เห็นได้ว่าสื่อสังคมเป็นส่วนหนึ่งทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง จากงานวิจัยยังพบอีกว่าผู้ที่กลั่นแกล้งและผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งมีสัดส่วนที่เข้าใกล้กันมากขึ้นซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีการโต้ตอบระหว่างกันเมื่อถูกกลั่นแกล้ง และพบว่าการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มีจุดเริ่มต้นจากทางวาจาไปสู่ทางร่างกายและทางสังคม โดยสื่อไซเบอร์จะทำให้รูปแบบการกลั่นแกล้งกันมีความรุนแรงมากขึ้นและมีความถี่มากขึ้น อีกทั้ง ผู้ที่กลั่นแกล้งส่วนใหญ่เป็นเพศชายและมีรูปแบบการกลั่นแกล้งแบบรวมกลุ่มซึ่งอาจเกิดจากวัฒนธรรมไทยที่มีลักษณะพวกมากลากไปหรือใช้จำนวนคนที่มากกว่าในการกลั่นแกล้ง และเพศ LGBTQ+ เป็นกลุ่ม

ที่ถูกกลั่นแกล้งทางวาจาและทางสื่อโซเชียลจากเพศชายมากที่สุด (กองบรรณาธิการ SD Perspectives. ออนไลน์. 2562)

ศูนย์ประสานงานส่งเสริมการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนในการใช้สื่อออนไลน์ (COPAT) กรมกิจการเด็กและเยาวชน ร่วมกับมูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย ทำการสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ประจำปี 2563 ในเรื่องการประทุษร้ายบนโลกโซเชียล จากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี จำนวน 14,945 คน พบว่า ร้อยละ 15 เคยถูกการประทุษร้ายบนโลกโซเชียล ซึ่งจำแนกลักษณะของการถูกกลั่นแกล้ง คือ ร้อยละ 69 เคยถูกการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลโดยถูกเรียกด้วยคำหยาบคาย ดูหมิ่น ร้อยละ 44 ถูกด่าทอ ให้อาย ใส่ความ ร้อยละ 22 ถูกต่อต้าน กีดกันออกจากกลุ่มเพื่อนหรือสังคม ร้อยละ 22 ถูกนำเรื่องส่วนตัวหรือความลับไปเผยแพร่ ร้อยละ 16 ถูกข่มขู่คุกคาม ร้อยละ 9 ถูกตัดต่อ รูปภาพ คลิปวิดีโอ ในทางเสื่อมเสีย และร้อยละ 2 ถูกกลั่นแกล้งด้วยวิธีการอื่นๆ และเมื่อถูกกลั่นแกล้งกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 59 บอกว่า นิ่งเฉย ไม่ได้ตอบ ไม่สนใจ เขาทำอะไรเราไม่ได้ ร้อยละ 17 ตอบโต้ แกล้งกลับ ร้อยละ 25 ตัดเพื่อนหรือปิดกั้นคนแกล้ง จะได้ไม่ต้องติดต่อกันอีก ร้อยละ 17 ลบภาพหรือข้อมูลที่ทำให้เสียหาย อับอาย ร้อยละ 13 หลีกเลี่ยงการใช้ อินเทอร์เน็ตสักพัก ทางด้านวิธีแก้ไขปัญหาร้อยละ 26 เปลี่ยนการตั้งค่าความเป็นส่วนตัวเฉพาะเพื่อน ร้อยละ 29 ปรึกษาพ่อแม่ผู้ปกครองหรือครูเพื่อขอความช่วยเหลือ ร้อยละ 12 รวบรวมหลักฐานเพื่อแจ้งผู้ให้บริการหรือตำรวจโซเชียลให้ช่วยจัดการ และร้อยละ 13 อดทนรับกรรมต่อไป คิดว่าคงทำอะไรไม่ได้ ใครจะช่วยได้ (ศรिता ดันทะอะธิพานิช. ออนไลน์. 2563)

อีกทั้ง ธีรยุทธ แก้วสิงห์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กล่าวว่า สถิติการกลั่นแกล้งทั่วโลกตั้งแต่ปี 2561 จนถึงปัจจุบัน จาก 28 ประเทศทั่วโลก พบว่า 1 ใน 5 ถูกกลั่นแกล้งบนสื่อสังคม จำแนกเป็นเด็กอายุ 6-10 ปี ถูกกลั่นแกล้ง ร้อยละ 47.7 อายุ 11-13 ปี ถูกกลั่นแกล้ง ร้อยละ 56.4 อายุ 14-18 ปี ถูกกลั่นแกล้ง ร้อยละ 59.9 และอายุ 19 ปีขึ้นไปถูกกลั่นแกล้ง ร้อยละ 54.3 ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้ว่าการถูกกลั่นแกล้งเริ่มเกิดขึ้นในวัยเด็กที่มีอายุน้อยซึ่งโรงเรียนเป็นแหล่งบ่มเพาะการถูกกลั่นแกล้งเนื่องจากพบอัตราการกลั่นแกล้งมากถึง ร้อยละ 82.8 อีกทั้ง เด็กและเยาวชนไทย ร้อยละ 80 เคยถูกการคุกคามและการถูกกลั่นแกล้งภายในโรงเรียน หรือบนสื่อสังคมเป็นอันดับต้นๆ ของทวีปเอเชีย โดยเด็กและเยาวชน ร้อยละ 75 เข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งเด็กกลุ่มอายุ 5-28 ปี ใช้งานอินเทอร์เน็ตสูงถึงวันละ 8 ชั่วโมง ทั้งนี้ จากการสำรวจเด็กและเยาวชนไทย พบว่า ร้อยละ 28 กล่าวว่าการกลั่นแกล้งเป็นเรื่องปกติ ในขณะที่ ร้อยละ 39 กล่าวว่าการกลั่นแกล้งเป็นเรื่องสนุก และร้อยละ 59 เคยถูกกลั่นแกล้ง (สำนักข่าวอิศรา. ออนไลน์. 2564)

บริษัทดูแลโซเชียลอย่างเฟซบุ๊กและอินสตาแกรม กล่าวว่า จากการตรวจสอบเนื้อหาในช่วงไตรมาสที่ 3 ของปี 2564 พบสถิติการนำเสนอเนื้อหาการกลั่นแกล้งและล่วงละเมิด ร้อยละ 0.14-0.15 ต่อการดูแลเนื้อหา 10,000 ครั้ง ในสื่อเฟซบุ๊ก และร้อยละ 0.05-0.06 ต่อการดูแลเนื้อหา 10,000 ครั้ง ในสื่ออินสตาแกรม (สปริงนิวส์. ออนไลน์. 2564)

จากการศึกษาข้างต้นพบจุดร่วมที่คล้ายคลึงกันในประเด็นของพฤติกรรมถูกรักรับร้ายบนโลกโซเชียล คือ การศึกษาเรื่อง ความชุกและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า รูปแบบที่กลุ่มตัวอย่างถูกรักรับร้ายมากที่สุดคือการถูกล้อเลียนและถูกตั้งฉายา (ชาญวิทย์ พรนภดล. ออนไลน์. 2561) และการศึกษาสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ประจำปี 2563 เรื่องการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 12-18 ปี พบว่า พฤติกรรมที่กลุ่มตัวอย่างถูกรักรับร้ายมากที่สุดคือการถูกรักรับ

ด้วยถ้อยคำหยาบคาย ดุหมั่น (ศรีดา ตันทะอติพานิช. ออนไลน์. 2563) ซึ่งผลการศึกษาทั้งสองชิ้นผู้ประทุษร้ายมุ่งทำร้ายจิตใจผู้ถูกประทุษร้ายด้วยถ้อยคำเชิงลบ

กรณีศึกษาการประทุษร้ายบนโลกโซเชียล

หัวข้อนี้ผู้เขียนมุ่งนำเสนอกรณีศึกษาเรื่องการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งผู้เขียนใช้เกณฑ์ในการเลือกกรณีศึกษาที่เป็นประเด็นที่น่าสนใจในสังคม (Hot issue) เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นถึงสาเหตุของการเกิดปัญหา รวมถึงปัญหาและผลกระทบที่ผู้ถูกประทุษร้ายได้รับ อีกทั้ง แนวทางแก้ไขต่อปัญหาการประทุษร้ายบนโลกโซเชียล ซึ่งมีกรณีศึกษาที่น่าสนใจ ดังนี้

ในปี พ.ศ.2549 เด็กหญิง ก. (นามสมมติ) ชาวอเมริกันวัย 13 ปี รัฐมิสซูรี ประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้มีปมด้อยในเรื่องรูปร่างท้วมจนขาดความมั่นใจและไม่ค่อยมีเพื่อน เด็กสาวมักเข้าไปเล่นมายสเปซ (Myspace) สื่อสังคมที่ให้บริการแชร์ภาพและข้อมูลส่วนตัว จนได้พบกับจอส อีวานส์ (Josh Evans) ชายหนุ่มวัย 19 ปี ทั้งคู่พูดคุยกัน (Chat) จนเด็กสาวเกิดความหลงรัก ต่อมาจอสได้นำเสนอข้อความ (Post) ที่หยาบคายบนสื่อมายสเปซประมาณว่า เธอเป็นผู้หญิงไม่ดีและสาปแช่งให้ตนรักและอีกหลายข้อความที่ปฏิเสธความรักอย่างไม่มีสาเหตุ ข้อความในโลกโซเชียลแพร่สะพัดไปยังกลุ่มเพื่อนภายในโรงเรียนโดยไม่รู้ต้นตอ เด็กสาวถูกล้อเลียนทุกวันจนตัดสินใจผูกคอตายในตู้เสื้อผ้าในห้องนอน (ทรงเกียรติ จรัสสันติจิต. ออนไลน์. 2559 อ้างถึงใน กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์. 2559) ข้อเท็จจริงในเวลาต่อมาปรากฏว่าจอส อีวานส์ เป็นเพียงบุคคลที่ถูกสมมติขึ้นจากแม่ของเพื่อนเด็กสาวที่เคยมีปัญหากันและเคยมีพฤติกรรมที่ไม่ดีต่อกัน ทำให้แม่ของเพื่อนเลือกกลั่นแกล้งด้วยวิธีดังกล่าว (กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์. 2558) ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวคือ ผู้ถูกประทุษร้ายควรมีการตรวจสอบข้อมูล (Profile) เมื่อต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่รู้จักบนโลกโซเชียล เช่น อายุการเปิดใช้งานบัญชีสื่อสังคม จำนวนรูปภาพและเพื่อนภายในสื่อสังคม การนำเสนอข้อมูลภายในสื่อสังคมอย่างสม่ำเสมอและเป็นปัจจุบัน เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย เด็กหญิง ข. (นามสมมติ) ผู้หลงใหลในเรื่องการแต่งหน้าเป็นชีวิตจิตใจ เธอสามารถเขียนคำว่าอยากเป็นช่างแต่งหน้า (Makeup Artist) ได้ตั้งแต่เรียนชั้นอนุบาล ขณะนี้เป็นบิวตี้บล็อกเกอร์ชื่อดังที่มีผู้ติดตามทางสื่อสังคมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมาก ด้วยความไร้เดียงสาแบบเด็กๆ ที่สอนวิธีแต่งหน้าอย่างตั้งใจจนได้รับเชิญเข้าร่วมเป็นหนึ่งในทีมช่างแต่งหน้าในเทศกาลลอนดอนแฟชั่นวีค 2018 (London Fashion Week 2018) ในอดีตเธอนำเสนอคลิปวิดีโอการแต่งหน้าทางยูทูบจนทำให้มีผู้วิจารณ์จำนวนมาก ซึ่งในขณะนั้นเธอยังอ่านหนังสือไม่ออก ต่อมาเมื่ออายุประมาณ 7 ขวบ ได้กลับไปอ่านข้อความเก่าๆ พบข้อความว่า “แกแด๊ดบัง เกินวัยบ้าง” ซึ่งทำให้เธอเสียใจ และมากที่สุดเธอเคยโดนตำหนิว่าเป็น “กะหรี” เธอให้สัมภาษณ์ว่าอยากให้มีคนมาชมมาชอบบ้าง เธอเคยร้องไห้ และคิดว่าถ้าทำแล้วมีคนต่อว่าเยอะแบบนี้ก็ไม่อยากทำแล้ว เธอเคยคิดว่าเลิกแล้วไปทำอย่างอื่นก็ได้ แต่เธอผ่านการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลมาได้เพราะมีคุณแม่และครอบครัวให้กำลังใจ ซึ่งทุกวันนี้เธอปรับตัวได้ดีมากขึ้นถึงแม้ว่าเวลาอยู่กับผู้ใหญ่แปลกหน้าจะดูเจินๆ แต่เมื่อมีคนรู้จักคอยอยู่ให้กำลังใจก็จะเข้มแข็งและทำได้ (ปริญญ์ ก้อนรัมย์ และ ภาสกร ธวัชชาติ. 2561a, 2561b)

ทางด้าน นางสาว ร. (นามสมมติ) นักร้องกลุ่มหญิงชื่อดังของไทยได้ถูกกลุ่มคนเข้ามาแสดงความคิดเห็นว่าได้ทำการตัดต่อภาพใบหน้ามาใส่บนชุดของกลุ่มหรือไม่ รวมไปถึงการใช้ถ้อยคำรุนแรงในการวิจารณ์ภาพลักษณ์อย่างสนุกมือว่าไม่สวย โดยนักร้องสาวได้ออกมาเคลื่อนไหวด้วยการตอบกลับเหล่าผู้ที่ตำหนิแบบสุภาพสันๆ ว่า “ขอโทษนะค่ะที่ไม่ได้หน้าตาดี” ซึ่งภายหลังจากที่นักร้องสาวได้แสดงความคิดเห็นดังกล่าวได้มีคนมากดถูกใจ (Like)

ในสัญลักษณ์รูปยักนี้ หัวใจ และเคร้า และในโลกโซเชียล เช่น ทวิตเตอร์ เฟซบุ๊ก ยังมีเพลงร่วมให้กำลังใจ นักร้องสาวจนทำให้เกิดกระแสแฮชแท็ก (Hashtag) ที่มีความนิยม (Trend) อีกด้วย อีกทั้ง กลุ่มแฟนคลับและชาวเน็ตอีกหลายคนเรียกร้องให้มีดีในโลกออนไลน์หยุดพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงอีกด้วย (เนชั่นทีวี. ออนไลน์. 2561) ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ ผู้ถูกประทุษร้ายบนโลกโซเชียลไม่ควรสนใจต่อข้อความที่ทำให้เกิดความเสียหาย อับอาย และควรมุ่งพัฒนาศักยภาพในด้านที่ตนเองชื่นชอบและถนัดเพื่อทำให้ตนเองมีความสุขในการดำเนินชีวิต

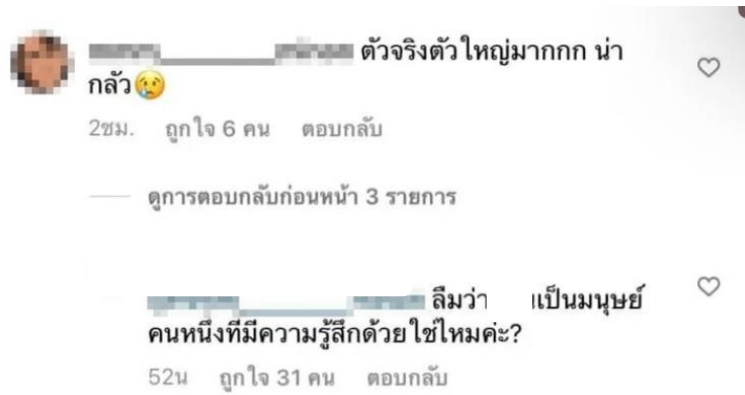
ในขณะที่ นางสาว ล. (นามสมมติ) อดีตสมาชิกวงไอดอลชื่อดังของประเทศจีนได้ประสบกับกระแสข่าวลือว่าเป็นมือที่สามของนักวาดการ์ตูนที่มีอายุห่างกันเกือบ 20 ปี จนทำให้ครอบครัวของนักวาดภาพต้องหย่าร้างกัน เธอยังตกเป็นเหยื่อของการโจมตีจากชาวเน็ตถึงแม้ว่าจะถอนตัวออกมาจากความสัมพันธ์ดังกล่าวแล้ว แต่ก็ยังคงถูกตามด่าเรื่อยมา จนตกอยู่ในภาวะซึมเศร้าและตัดสินใจจบชีวิตตัวเองลง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงผลร้ายของการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลที่สามารถทำให้หนึ่งชีวิตต้องจากโลกนี้ไปอย่างไม่หวนกลับมา (คมชัดลึกออนไลน์. ออนไลน์. 2561) ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อสถานการณ์ดังกล่าวคือผู้ถูกประทุษร้ายควรทำการปรึกษาปัญหากับครอบครัวเนื่องจากเรื่องที่ประสบอยู่มีความสัมพันธ์กับสภาพอารมณ์และจิตใจเป็นอย่างมาก ควรหากิจกรรมทำเพื่อช่วยลดความตึงเครียด ไม่ควรแยกตัวออกมาอยู่คนเดียวเพราะอาจทำให้ขาดความมั่นใจเพิ่มขึ้น

ทางด้าน นาง ป. (นามสมมติ) อดีตนักร้องหญิงชื่อดังที่ตัดสินใจเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวจนเป็นข่าวโด่งดังเนื่องจากเธอและอดีตสามีต่างเป็นคนในวงการบันเทิง ซึ่งในอดีตเคยผ่านประสบการณ์การประทุษร้ายบนโลกโซเชียล เช่น การที่ถูกชายถูกตั้งคำถามอย่างไม่เหมาะสมว่า “พร้อมจะมีพ่อใหม่หรือยัง” คำถามที่ดูเหมือนไม่รุนแรงแต่แทงจิตใจให้เกิดการบาดเจ็บที่ฝังลึกให้กับตนเอง เพราะความรู้สึกของเด็กเขามีพ่อเพียงคนเดียวลูกจะตอบคำถามนี้อย่างไร การที่เราเป็นบุคคลสาธารณะการดำเนินชีวิตประจำวันจึงถูกจับจ้องตลอดเวลา เธอกล่าวเพิ่มเติมอีกว่าคำวิจารณ์จากสังคมผ่านการแสดงความคิดเห็นบนสื่อสังคมที่ง่ายเพียงปลายนิ้วแต่ในบางครั้งอาจจะยากสำหรับผู้อ่านอย่างตนวิธีแก้ไขปัญหา คือ การอ่านให้น้อยที่สุดและยึดถือจิตใจระหว่างแม่ลูกและครอบครัวว่ามีแค่เราเท่านั้นที่รับรู้ทำให้ก้าวผ่านคำถามต่าง ๆ บนโลกออนไลน์มาได้ (แนวหน้า. ออนไลน์. 2564)

ในส่วน นาย พ. (นามสมมติ) อดีตนักร้องกลุ่มชายล้วนชื่อดังที่ออกมายอมรับต่อสังคมว่าเคยถูกการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลมาตลอดชีวิต เขาได้นำเสนอรูปภาพตนเองที่มีรอยแผลฟกช้ำบนสื่ออินสตาแกรมเพื่อแสดงให้เห็นถึงบาดแผลทางจิตใจจากการถูกวิจารณ์พร้อมนำเสนอข้อความว่าเขาถูกประทุษร้ายบนโลกโซเชียลในเรื่องที่มีเพศสภาพเป็น LGBTQ+ ในตอนที่เขานักร้องจบจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการถูกเหยียดเพศถึงแม้ว่าจะไม่พบเห็นบาดแผลทางร่างกายแต่มันกลายเป็นบาดแผลที่ยังคงเจ็บฝังลึกอยู่ในจิตใจ (สปริงนิวส์. ออนไลน์. 2564) ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาสำหรับผู้ถูกประทุษร้ายควรงดการเปิดรับข่าวสาร มองข้าม และเพิกเฉยต่อการถูกเหยียดเพศ ไม่ควรเอาถ้อยคำต่างๆ มาวิตกกังวลเพื่อทำให้ขาดความมั่นใจในตนเอง

“ลืมนึกถึงฉันเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีความรู้สึกด้วยใช่ไหมคะ” ถ้อยคำของ นางสาว พ. (นามสมมติ) มิสยูนิเวิร์สไทยแลนด์ (Miss Universe Thailand) สาวลูกครึ่งตัวแทนประเทศไทยผู้เข้าชิงตำแหน่งมิสยูนิเวิร์ส (Miss Universe) กล่าวตอบได้เมื่อถูกผู้ใช้งานบนสื่อสังคมแสดงความคิดเห็นด้วยถ้อยคำที่รุนแรงว่า “ตัวจริงตัวใหญ่มาก น่ากลัว” จนเกิดกระแสวิจารณ์ต่อกรณีดังกล่าวเป็นอย่างมากในสังคมไทย ซึ่งทำให้ผู้ที่พบเห็นข้อความเริ่มตระหนักว่าเธอกำลังเสียใจกับการถูกดูถูกปร่าที่ที่ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งนางงามที่ได้รับหรือสังคมไทยควรหยุดแสดงความ

คิดเห็นดูถูกรูปร่างของผู้อื่นเสียที (สปริงนิวส์. ออนไลน์. 2565) ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าผู้ถูกระบุรายชื่ควรจัดการเปิดรับข่าวสาร มองข้าม และเพิกเฉยต่อการถูกวิจารณ์ ไม่ควรเอาถ้อยคำต่างๆ มาวิตกกังวลเพื่อให้ขาดความมั่นใจในตนเอง เช่นเดียวกับตัวอย่างข้างต้น

ภาพที่ 1 การประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ต่อนางสาว พ. (นามสมมติ) บนสื่อเฟซบุ๊ก
ที่มา <https://www.springnews.co.th/news/820530>

จะเห็นได้ว่า กรณีศึกษาการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ที่กล่าวถึงข้างต้นมีสาเหตุที่หลากหลาย เช่น การแค้นแค้นแทนลูก การไม่เห็นด้วยต่อการโตเกินวัย ความรัก เพศสภาพ และรูปลักษณ์ ซึ่งประเด็นที่ไม่เห็นด้วยส่วนใหญ่ไม่มีนิยามหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้ตายตัวทั้งสิ้น โดยพฤติกรรมการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์ ได้แก่ คำหยาบคาย การด่าทอ การวิจารณ์ภาพลักษณ์ การใช้คำถามที่ไม่เหมาะสม การดูถูก ฯลฯ ซึ่งผู้ที่ประทุษร้ายอาจมีทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจต่อการแสดงความคิดเห็นนั้น ๆ บนโลกไซเบอร์ แต่ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งแล้วแต่รู้สึกเสียใจ ผิดหวัง ท้อแท้ หรืออาจตัดสินใจฆ่าตัวตายเพื่อจบปัญหาในที่สุด ซึ่งผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในภาพรวม คือ ผู้ถูกระบุรายชื่บนโลกไซเบอร์ควรจัดการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร มองข้าม และเพิกเฉยต่อข้อมูลในรูปแบบต่างๆ ที่ถูกระบุรายชื่ ควรปรึกษาปัญหากับบุคคลที่ไว้ใจ หากิจกรรมทำเพื่อผ่อนคลายความเครียด และไม่ควรอยู่คนเดียวหากเกิดอาการของโรคซึมเศร้าร่วมด้วย

ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์

ศุภณัฐมานุษยวิทยาสรีนธร ได้ให้ความหมายของคำว่า การเคลื่อนไหวทางสังคม คือ ปฏิบัติการของกลุ่มคนที่มีเป้าหมายอย่างหนึ่ง การรวมกลุ่มของคนแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการก็ได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้เป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเป็นเรื่องการเมือง เช่น การต่อสู้เรื่องสิ่งแวดล้อม เชื้อชาติ ความเท่าเทียมทางเพศ การดูแลรักษาผู้ป่วยเอดส์ สิทธิการตั้งครุฑ การต่อสู้เชิงอนุรักษ์นิยม (ศุภณัฐมานุษยวิทยาสรีนธร. ออนไลน์. 2565)

ทางด้านแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย ได้ให้ความหมายของ Social Movement หรือ “การเคลื่อนไหวทางสังคม” ว่าเป็นปฏิบัติการของกลุ่มคนที่มีเป้าหมายเดียวกันซึ่งต้องการเปลี่ยนแปลงสังคม

ที่พวกเขาอาศัยอยู่ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเมือง สิ่งแวดล้อม เชื้อชาติ สิทธิทางเพศ โรคเอดส์ คนพิการ ฯลฯ (แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย.ออนไลน์. 2560)

อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวทางสังคมมีทั้งการพัฒนาเชิงบวก เช่น โครงการก้าวคนละก้าวของคุณตูน บอดี้สแลม เพื่อระดมทุนเพื่อซื้ออุปกรณ์ทางการแพทย์สำหรับโรงพยาบาล และการพัฒนาเชิงลบ เช่น การเคลื่อนไหวของกลุ่มนาซีใหม่ หรือกลุ่มหัวรุนแรงต่างๆ ที่มีเป้าหมายเพื่อกดขี่ เลือกลัทธิปฏิบัติ หรือปองร้ายต่อเพื่อนมนุษย์ซึ่งเป็นสมาชิกร่วมสังคมเดียวกัน

ปัจจุบันสื่อสังคมได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่เป็นอย่างมากด้วยศักยภาพของตัวสื่อเองที่มีการสื่อสารแบบสองทางทำให้การเคลื่อนไหวในประเด็นทางสังคมต่าง ๆ สามารถกระจายข้อมูลได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็วไปทั่วโลก ผู้คนในสังคมสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลสนับสนุนความคิดเห็นซึ่งกันและกันจนกลายเป็นกลุ่มคนภายในสังคมใหญ่เดียวกัน หรือไม่ว่าจะเป็นประสิทธิภาพของตัวสื่อเองที่สามารถนำเสนอข้อมูลได้ทั้งตัวอักษร รูปภาพ เสียง และคลิปวิดีโอ ทำให้เรื่องราวที่ต้องการสื่อสารเพื่อการเปลี่ยนแปลงถูกนำเสนอได้อย่างครบถ้วนและน่าสนใจ รวมไปถึงความสามารถของสื่อด้านการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในการขับเคลื่อนข้อมูล เช่น การใช้แฮชแท็ก # (Hashtag) ในการสร้างช่องทางเพื่อการสื่อสารหรือค้นหาข้อมูลที่ใช้ในการเคลื่อนไหวทางสังคม การสร้างชุมชนออนไลน์ เป็นต้น

ในโลกตะวันตก นางสาว ผ. (นามสมมติ) แพชั่นบล็อกเกอร์ชื่อดังท่านหนึ่งถูกผู้ใช้สื่อสังคมต่อว่าเธอว่าเป็นคนที่หน้าเกลียดเมื่อไม่แต่งหน้า เธอจึงได้สร้างคลิปวิดีโอขึ้นเพื่อแสดงให้ทุกคนเห็นใบหน้าที่แท้จริงของเธอเพื่อบอกทุกคนว่าความสมบูรณ์แบบนั้นไม่มีอยู่จริง ซึ่งเธออยากให้ทุกคนที่รับชมคลิปวิดีโอนี้ได้ตระหนักให้มากขึ้นเวลาแสดงความเห็นบนสื่อสังคมเพราะหลายคนคิดว่าการเขียนนั้นต่างจากการพูดต่อหน้าและคิดเอาเองว่ามันคงไม่ทำร้ายจิตใจใคร โดยคลิปวิดีโอนี้มีผู้รับชมทางยูทูบกว่า 12 ล้านครั้ง จนทำให้เกิดกระแสแฮชแท็กบนสื่อสังคม #DontJudgeChallenge พร้อมทั้งนำเสนอคลิปวิดีโอหรือรูปภาพใบหน้าในขณะที่แต่งหน้าแบบปกติและใบหน้าที่ลบเครื่องสำอางออกหมดแล้วที่เผยให้เห็นถึงรอยแผลเป็น สิว ฝ้า กระ บนใบหน้า เพื่อแสดงให้เห็น “ความสวยที่แท้จริง” ของตัวเองรวมถึงการส่งเสริมค่านิยม “อย่าตัดสินคนจากภายนอก” ซึ่งผู้คนบนสื่อสังคมทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยได้ร่วมรณรงค์ไปด้วย (กองบรรณาธิการ Positioningmag. ออนไลน์. 2558) การกระทำดังกล่าวเป็นการเคลื่อนไหวทางสังคมเล็กๆ ผ่านสื่อโซเชียลที่สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงสังคมว่าอย่าตัดสินคนจากภายนอกเพียงอย่างเดียว

ทางด้านประเทศไทย การเคลื่อนไหวทางสังคมบนโซเชียลเรื่อง “ความงาม” ของ นางสาว ผ. (นามสมมติ) มิสยูนิเวิร์สไทยแลนด์ท่านหนึ่งที่มีโครงสร้างร่างกายที่ใหญ่โตแตกต่างจากมาตรฐานของนางงามไทยในอุดมคติที่สังคมตั้งไว้ เธอจึงถูกผู้คนในสังคมดูถูก เสียดสี ด่าทอ ฯลฯ ตั้งแต่ก่อนการประกวดจนถึงปัจจุบันว่าไม่เหมาะสมที่จะได้รับตำแหน่ง เธอจึงใช้ #RealSizeBeauty เพื่อสื่อสารไปยังผู้คนในสังคมผ่านทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อสังคมต่างๆ เพื่อให้ผู้คนมั่นใจและรักในสิ่งที่ตนเองเป็น เคารพตนเองและผู้อื่น เพราะทุกคนต่างมีความสวยในแบบของตนเองที่แตกต่างและไม่ซ้ำใคร ซึ่งในเวทีการประกวดมิสยูนิเวิร์สได้นำเสนอบทสัมภาษณ์เรื่องการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลซึ่งสาวงามจากหลายประเทศต่างแสดงทัศนคติได้อย่างน่าสนใจรวมสาวงามของประเทศไทยที่เล่าว่าตัวเขาเพิ่งถูกต่อว่าว่าเป็น “หมู” เขาจึงมาที่นี่เพื่อก้าวข้ามมาตรฐานความงามเหล่านั้น ทำให้แฮชแท็ก #RealSizeBeauty ได้รับความนิยมบนสื่อทวิตเตอร์เพื่อสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ

ถึงแม้ว่าการประกวดจะจบลงสาวลูกครึ่งเจ้าของ #RealSizeBeauty ของประเทศไทยไม่สามารถคว้ารางวัลชนะเลิศมาให้ชาวไทยได้ แต่เหล่าแฟนนางงามต่างร่วมกันติดแฮชแท็กดังกล่าวจนติดอันดับ 3 บนโลกทวิตเตอร์ พร้อมทั้งมีผู้คนร่วมแสดงความคิดเห็นรวมถึงการส่งกำลังใจและชื่นชมเธอ และขอบคุณเธอที่ได้สร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้หญิงมากมายให้รักและเคารพรูปร่างที่ไม่สมบูรณ์แบบของตัวเอง (เดลินิวส์. ออนไลน์. 2564)

จะเห็นได้ว่า พัฒนาการที่ก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศมีผลกระทบต่อขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมเหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมด พัฒนาการของเทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถปรับเปลี่ยนตัวเองจากผู้บริหารโครงการเป็นผู้ผลิตสื่อ ซึ่งไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยสื่อกระแสหลักเพียงอย่างเดียวอย่างที่ผ่านมา และเทคโนโลยีสมัยใหม่นี้ยังทำให้ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมสามารถเชื่อมต่อกันในระดับโลกได้ สามารถระดมคนเข้าร่วมขบวนการได้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้นและรวดเร็วขึ้น (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. 2561)

ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่มีความจำเป็นสำหรับสังคมไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากประเทศไทยควรปราศจากการเมืองทุกรูปแบบอันเป็นสาเหตุของการแบ่งแยก เช่น ชนชั้น อุดมการณ์ทางการเมือง สีผิว รูปลักษณ์ เป็นต้น ซึ่งสื่อสังคมจะเป็นช่องทางสำคัญในการเคลื่อนไหวทางสังคมเพื่อขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น โดยปัจจุบันประเทศไทยมีการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่ในประเด็นความเท่าเทียมทางเพศ เช่น การรณรงค์พระราชบัญญัติสมรสเท่าเทียมสำหรับกลุ่ม LGBTQ+ ซึ่งพบว่ากลุ่มคนที่มีเป้าหมายเดียวกันได้ร่วมรณรงค์ในประเด็นดังกล่าวผ่านสื่อสังคมจำนวนมาก

แนวทางแก้ไขปัญหาการประทุษร้ายบนโลกโซเชียล

ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนควรประสานความร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลอย่างจริงจัง เช่น การประชาสัมพันธ์และการรณรงค์อย่างต่อเนื่องให้เด็กและเยาวชนเกิดความรู้ความเข้าใจ และรู้ถึงโทษของการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลเพื่อให้เกิดความตระหนักถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้น

สถาบันการศึกษาควรจัดรายวิชาเพื่อให้นักเรียนหรือนักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประทุษร้ายบนโลกโซเชียล เช่น การรู้เท่าทันการสื่อสาร หลักนิเทศศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นคุณค่าของการไม่ทำร้ายผู้อื่น ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมและจริยธรรม มีการควบคุม ดูแล ผู้เรียนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าว

ทางด้านกฎหมายหน่วยงานของรัฐควรมีกระบวนการในการตรวจสอบและจับกุมผู้ที่กระทำความผิดจากการประทุษร้ายผู้อื่นบนโลกโซเชียลเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวและไม่กระทำความผิดอีก ดิกว่าที่จะต้องให้ผู้เสียหายมาร้องทุกข์กับพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิดหรือดำเนินการฟ้องร้องต่อศาล

ครูหรืออาจารย์ผู้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเด็กนักเรียนและนักศึกษา ควรสังเกตพฤติกรรมของลูกศิษย์ หากมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น เหม่อลอย ขาดเรียนบ่อย เดินออกนอกห้องเรียนบ่อย ซึ่งอาจเป็นเพราะลูกศิษย์ไม่สบายอยู่ในสถานทีนั้นๆ กลัวสายตาที่เพื่อนจ้องมอง ซึ่งครูหรืออาจารย์ควรสอบถามให้คำปรึกษา และหาแนวทางแก้ไขโดยทันที

เพื่อนเป็นอีกบุคคลสำคัญที่ผู้ถูกประทุษร้ายบนโลกโซเชียลมักขอคำปรึกษา ดังนั้น เพื่อนควรให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางแก้ไขที่ถูกต้อง คอยให้กำลังใจเมื่อเพื่อนเกิดปัญหาและเกิดความไม่มั่นใจ

ผู้ปกครองควรเข้าใจเด็กและเยาวชนเมื่อเกิดปัญหา ไม่ควรดุว่า หรือตำหนิว่าเป็นเรื่องไร้สาระ คอยช่วยเหลือ รับฟังและคอยแก้ไขปัญหของลูกและเยาวชนผู้ตกเป็นเหยื่อของการถูกประทุษร้ายบนโลกโซเชียล ที่ถูกต้อง

ผู้ถูกประทุษร้ายบนโลกโซเชียลจะต้องมีความเข้มแข็งเมื่อเกิดเหตุการณ์ รู้จักคิด วิเคราะห์ ว่าเมื่อท่านถูกกลั่นแกล้ง ท่านจะต้องไม่ใส่ใจในคำพูดของคนอื่น ท่านจะต้องไม่เกิดความกังวลใจ ไม่มีความเครียดจนไม่กล้าสนทนาผู้อื่น ท่านต้องนำคำพูดของผู้อื่นมาพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ท่านจะต้องมีความเข้มแข็งเพื่อให้ผ่านสถานการณ์อันเลวร้ายนี้ไปได้ (วลัยลักษณ์ อมรสิริพงศ์. ออนไลน์. 2564)

ทางด้านการเคลื่อนไหวทางสังคมแบบใหม่เพื่อการแก้ไขปัญหาการประทุษร้ายบนโลกโซเชียล ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าผู้คนในสังคมที่มีเป้าหมายเดียวกันที่มุ่งแก้ไขปัญหาดังกล่าวควรมีการวางแผนการณรงค์ เพื่อให้การสื่อสารประสบความสำเร็จ โดยมุ่งที่สื่อสารเพียงประเด็นเดียว กระชับ จดจำง่าย มีความคิดสร้างสรรค์ข้อความรูปภาพ คลิปวิดีโอที่น่าสนใจ และควรนำเสนอสารที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมในที่สุด และควรมีการใช้ผู้นำทางความคิด (Opinion Leader) ในการสื่อสาร เช่น ดารา นักร้อง ยูทูบเบอร์ (Youtuber) อินฟลูเอนเซอร์ (Influencer) เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและความน่าสนใจในฐานะผู้ส่งสาร

บทสรุป

ปัญหาการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลไม่ใช่เรื่องใหม่ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของสื่อโซเชียล ทำให้ผู้ที่กลั่นแกล้งผู้อื่นใช้ช่องทางการสื่อสารดังกล่าวในการทำร้ายผู้อื่น ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่าง ๆ ตามมามากมาย ทั้งระดับสังคมและระดับปัจเจกบุคคลซึ่งก็คือผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งเอง เช่น เกิดความเครียด ความวิตกกังวลใจ โรคซึมเศร้า ไปจนถึงการฆ่าตัวตาย ซึ่งเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก ดังนั้น เราจึงควรป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการประทุษร้ายบนโลกโซเชียล โดยภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน สถาบันการศึกษา ฝ่ายกฎหมาย ผู้ปกครอง เพื่อน ครูหรืออาจารย์ และตัวของผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งเอง ควรประสานความร่วมมือกันเพื่อลดอัตราการเกิดปัญหาการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลไม่มากนักน้อย อีกทั้ง การใช้สื่อโซเชียลเพื่อการเคลื่อนไหวทางสังคมต่อปัญหาการประทุษร้ายบนโลกโซเชียลเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพทางการสื่อสารเนื่องจากสื่อออนไลน์มีคุณสมบัติทางการสื่อสารที่หลากหลาย

รายการอ้างอิง

- กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์. (2558). **โลกใหม่ใครกำกับกรณีศึกษาเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : มูลนิธิเพื่ออินเทอร์เน็ตและวัฒนธรรมพลเมือง.
- กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2563). **ผู้ใหญ่เอ็นดูแต่ทำร้ายหนูไม่รู้ตัว**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.thaimediafund.or.th/wp-content/uploads/2021/04/จดหมายขอความร่วมมือคณะกรรมการเกี่ยวกับการเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและไม่สร้างสรรค์-ฉบับ_c.pdf. [5 เมษายน 2565].
- กองบรรณาธิการ THE STANDARD. (2564). **มาร่วมปลุกความกล้า เปล่งเสียง และปล่อยความคิดเห็น เพื่อ #ให้โซเชียลบูลลี่จบที่รุ่นเรา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://thestandard.co/safeinternetlab/>. [3 เมษายน 2565].
- กองบรรณาธิการ Positioningmag. (2558). **กระแสดิต #dontjudgechallenge ถูกบิดเบือน สะท้อนความฉาบฉวยโลกออนไลน์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://positioningmag.com/60962>. [1 เมษายน 2565].

- กองบรรณาธิการ SD Perspectives. (2562). ใน “ห้องเรียน” กลุ่ม LGBT ตกเป็นเหยื่อ Cyberbullying มากสุด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.sdperspectives.com/next-gen/dtac-safe-internet-cyberbullying/>. [1 เมษายน 2565].
- คมชัดลึกออนไลน์. (2561). อดีตไอดอล GNZ48 รมคว้นปลิดชีพตัวเองหลังถูก Cyberbullying. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.komchadluek.net/clip-vdo/348630>. [1 มีนาคม 2562].
- ไซริตน์ เจริญสินโอฬาร. (2561). อำนาจไร้พรหมแดน : ภาษา วาทกรรม ชีวิตประจำวันและโลกที่เปลี่ยนแปลง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิภาษา.
- เดลินิวส์. (2564). ชาวเน็ตแห่ติดยกแท็กส่งกำลังใจ 'แอนชิลี' พาปลดล็อกก้าวข้าม 'Real Size Beauty'. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://today.line.me/th/v2/article/yzJDrGz>. [12 มิถุนายน 2565].
- ธนศ รัตนกุล. (2559). Cyber Bully เมื่ออินเทอร์เน็ตเปลี่ยนการกลั่นแกล้งให้เจ็บกว่า. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://thematter.co/byte/cyber-bully-and-public-humiliation/8225>. [1 มีนาคม 2562].
- เนชั่นทีวี. (2561). จี๋ BNK48 ตอกกลับนักวิจารณ์หยาบ ขอโทษนะคะที่ไม่ได้หน้าตาดี. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.nationtv.tv/main/content/378633940/?qj=>. [1 มีนาคม 2562].
- แนวหน้า. (2564). นิโคล เทริโอ เปิดประสบการณ์ข้ามผ่าน Cyberbullying เป็นซิงเกิ้ลมัน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.naewna.com/entertain/594702>. [1 เมษายน 2565].
- ปริญญา ก้อนรัมย์ และ ภาสกร รัชชาตรี. (2561a). น้องแพรวาเพลินเอาชนะทุกคำกล่าวหาและ cyberbully นำรังเกียจด้วยพลังของผู้เป็นแม่และครอบครัวที่รัก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://adaybulletin.com/talk-conversation-nongparepapelearn-2/18131>. [1 มีนาคม 2562].
- ปริญญา ก้อนรัมย์ และ ภาสกร รัชชาตรี. (2561b). น้องแพรวาเพลินหัวใจและความรู้สึกของเหยื่อความรุนแรงจากผู้ใหญ่ที่ขาดความรู้เท่าทันสื่อยุคดิจิทัล. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://adaybulletin.com/talk-conversation-nongparepapelearn/18115>. [1 มีนาคม 2562].
- สปริงนิวส์. (2564). เชื้อน เคโอติก เผยโดนบูลลี่หนักตั้งแต่เป็นนักร้อง เป็นบาดแผลลึกในใจ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.springnews.co.th/news/811039>. [1 เมษายน 2565].
- สปริงนิวส์. (2564). เผยสถิติ Facebook และ Instagram มีโพสต์กลั่นแกล้ง-ล่วงละเมิดเท่าไร?. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.springnews.co.th/news/818013>. [3 เมษายน 2565].
- สปริงนิวส์. (2565). แอนชิลี ส่งสัญญาณบอกความเจ็บปวด หลังโดนไซเบอร์บูลลี่อย่างหนักหน่วง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.springnews.co.th/news/820530>. [5 เมษายน 2565].
- สำนักข่าวอิศรา. (2564). ติดอันดับต้นของเอเชีย! เด็กไทยกว่า 80% เคยเจอ ‘การบูลลี่’ เกือบครึ่งมองเป็นเรื่องปกติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.isranews.org/article/isranews-article/105059-isranews-bullying.html>. [1 เมษายน 2565].
- แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย. (2560). Social Movement คืออะไร? ทำไมถึงสำคัญ?. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/47/>. [1 เมษายน 2565].

- ชาญวิทย์ พรนภดล. (2561). **ป้องกันภัยใกล้ตัวลูกจาก Cyber bullying**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27717>. [1 มีนาคม 2562].
- ณัฐกานต์ จันทศิริพุทฺธ. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ของการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์กับการเผชิญปัญหาของเหยื่อ : อิทธิพลส่งผ่านของการประเมินทางปัญญาโดยมีความเป็นนิรนามของผู้กระทำเป็นตัวแปรกำกับ**. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงเกียรติ จรัสสันติจิต. (2559). **Cyberbullying: ถ้าวัยรุ่น อย่ารังแกกัน**. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/cjwu/article/view/109110/85940>. [1 มีนาคม 2562].
- นภาพร อาษาเพชร. (มกราคม 2560). “การรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ความรุนแรงที่ต้องแก้ไข และนวัตกรรมการจัดการปัญหา.” *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*. 5(1) : 100-106.
- พรชนก ดาวประดับ. (2560). **รูปแบบและลักษณะการมีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้งบนพื้นที่สาธารณะ**. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ราชบัณฑิตสภา. (2563). **พจนานุกรมศัพท์นิเทศศาสตร์ฉบับราชบัณฑิตสภา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : กองธรรมศาสตร์และการเมือง.
- ฤทัยชนนี สิทธิชัย. (2562). **พฤติกรรมกรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลักขมี คงลาภ และคณะ. (2561). **การจัดทำ Fact Sheet ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence: DQ) และการศึกษาการรังแกกันบนโลกไซเบอร์ของวัยรุ่น**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : http://cclickthailand.com/contents/research/งานวิจัย DQ_CBสย - final.pdf?fbclid=IwAR0I7N0xZ0o_vWh4uF_F4g88UN0aWvZ7vKTR30qmCaE0xIKKDZoak0osN8Y. [1 มีนาคม 2562].
- วลัยลักษณ์ อมรสิริพงษ์ และคณะ. (กรกฎาคม 2564). “แนวทางการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดทางไซเบอร์.” *ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 13 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*. 13(1) : 1676-1684.
- ศรีดา ตันทะอธิพานิช. (2563). **การสำรวจสถานการณ์เด็กไทยกับภัยออนไลน์ 2563**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://inetfoundation.or.th/Welcome/media_download?id=158. [1 เมษายน 2565].
- ศุภย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2565). **คำศัพท์ทางมานุษยวิทยา**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/glossary/137>. [5 เมษายน 2565].
- สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน. (2562). **การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <https://www.thaihealth.or.th/Content/48139-การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์.html>. [1 เมษายน 2565].
- สุธีรา ลิ้มสกุล. (2562). **ทัศนะของผู้ใช้งานทวิตเตอร์ในเขตกรุงเทพมหานครที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการประทุษร้ายบนโลกไซเบอร์**. การค้นคว้าอิสระนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารกลยุทธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.